

hoogheemraadschap
**Hollands
Noorderkwartier**

De heer L. Schagen
AWP

Datum
18-01-2022

Uw kenmerk

Contactpersoon
Laura Boon

Dossiernummer
HHNK/21000066

Registratienummer
21.1050206

Telefoonnummer
+31725827087

Onderwerp

Beantwoording schriftelijke vragen –
AWP – Diverse vragen n.a.v.
Commissie W&W 1.12.2021

Geachte heer Schagen,

Op 7 december jongstleden stelde u het college van dijkgraaf en hoogheemraden schriftelijke vragen over diverse onderwerpen en n.a.v. de Commissie W&W van 1 december jl. (registratienr. 21.1046380). Met deze brief voorzien wij in de beantwoording van uw vragen. Op de volgende pagina's vindt u de vragen, gevolgd door een reactie.

Met vriendelijke groet,

namens het college van dijkgraaf en hoogheemraden,

de secretaris,

M.J. Kuipers

de voorzitter,

drs. L.H.M. Kohsiek

Vraag 1.

De factsheets geven diagnose op de ecologische 9 Sleutelfactoren. Productiviteit water (mate van eutrofiering) is bijna altijd zwaarwegend bij het bepalen van de Ecologische Kwaliteitsratio (EKR). De Toxiciteit is over het algemeen op orde volgens de STOWA methodiek in gelijknamig rapport. Dit rapport geeft tevens aan dat er grote onzekerheden zijn en onbekendheid is bij het samenkomen van meerdere toxische stoffen. Waar verder in dit rapport en dus de methode die HHNK toepast om te komen tot EKR waarden van wordt uitgegaan zijn gemiddelde waarden en of sterk verdunde situatie voordat een monster wordt genomen. Bij een rwzi's is dit begrijpelijk bij het lozen van effluent Structureel), maar bij een lozing van bijvoorbeeld een toxische stof op een bedrijfsterrein naar oppervlakte water (incidenteel) is er veelal geen direct meetpunt en als die er wel is is deze ook gebaseerd op mengmonsters. Dat is voor P&N geen probleem, maar voor toxische stoffen heeft de puntlozing van soms een zeer kleine hoeveelheid chemische stof grote gevolgen voor het leven in dat water, dat zich niet in jaren laat herstellen. Met dit inzicht en met de opgave om tot ecologische gezondwater te komen:

- a) Is de methode van Stowa wel voldoende om gezien de werking van giftige stoffen met gelijke meet en monstermethode te werken om te komen tot een objectieve waarde voor de EKR?
- b) Zou gezien de onzekerheden waarover het rapport schrijft hier met een nader te formuleren voorzichtigheidsprincipe gewerkt moeten worden?
- c) Zijn de heffingsgrondslagen voor bijv. zware metalen die tevens toxische zijn (denk aan kwik, maar ook lood) wel in de juiste maat gewogen om te komen op termijn bij ecologische gezond water?
- d) Zouden meet en monster methode moeten worden aangepast en vervolgens de analyse naar EKR waarden om meer rekenschap te geven van de wijze waarop giftigheid werkt en waar met veiligheidsmarge rekening is gehouden?

Antwoord

- a) Binnen de STOWA-methodiek wordt onderscheid gemaakt tussen chemie en ecologie. Voor chemische stoffen geldt een Europese of landelijke norm. Een stof voldoet of voldoet niet aan deze norm, hiervoor wordt geen EKR-score bepaald. Voor de ecologische onderdelen (vis, macrofauna, macrofyten, fytoplankton en fysische chemie) wordt wel een EKR-score bepaald. Ook de ecologische KRW-doelen worden uitgedrukt in een EKR-score. Deze doelen hebben we afgeleid als de huidige toestand plus het te verwachten effect van maatregelen. Doelen worden afgeleid voor grotere gebieden, lokaal kunnen er afwijkingen zijn. Onze inschatting is dat de gekozen monitoringslocaties representatief zijn voor het bepalen van de gemiddelde huidige toestand.
- b) De inschatting van de toxische druk is gemaakt op basis van beschikbare gegevens. We hebben er vertrouwen in dat de resultaten van ons toxiciteitsonderzoek over het algemeen een goed beeld geven van de toestand in ons gebied. Uit het onderzoek kwamen aanbevelingen om ons meetnet verder te verbeteren. Daar is het meetnet inmiddels op aangepast.
- c) Lozing van toxische stoffen, waaronder zware metalen, heeft onze aandacht. We zetten hiervoor in op kennisontwikkeling en betere samenwerking met andere overheden in het kader van vergunningverlening, toezicht en handhaving (zie ook onder vraag 9). Het uitgangspunt voor deze lozingen is "aanpak bij de bron" en toepassing van de best beschikbare technieken. Deze benadering volstaat voor het bereiken van onze KRW-doelen.
De heffingsverordening van HHNK biedt de mogelijkheid om een heffing op te leggen aan bedrijven die zware metalen lozen. Het gaat daarbij om acht verschillende zware metalen, waaronder kwik en lood. De voorschriften uit de Waterwet vormen het uitgangspunt. Momenteel zetten we deze heffingsgrondslag in bij de aanslag van 19 bedrijven. Bij deze aanslag hoort een meetverplichting voor de betreffende bedrijven. Zelf voeren wij jaarlijks controlemetingen uit. Uit onze gegevens komt naar voren dat het aantal verontreinigingseenheden in de afgelopen

jaren is afgenomen. De heffingsverordening wordt jaarlijks herzien en dat is het moment om de grondslag eventueel tegen het licht te houden.

- d) Er is de laatste jaren veel onderzoek gedaan, maar er zijn ook nog veel kennisleemtes. Zeker als het gaat om mengsels van stoffen, waarvan een oneindig aantal combinaties van stoffen in het oppervlaktewater kan voorkomen. Via landelijk onderzoek werken we samen met andere partijen aan de doorontwikkeling van zowel de methode om toxische druk te bepalen, als aan methoden om ecotoxiciteit te bepalen. Dit laatste werkt via verschillende soorten testen waarin bijvoorbeeld algen of watervlooien worden blootgesteld aan in het water aanwezige chemische stoffen. Samen met Waterproef doen we ook in de praktijk ervaring op met de toepassing van deze methode.

Vraag 2.

Het is duidelijk uit de tekst dat we in 2027 geen ecologische gezondwater in HHNK-werkgebied zullen bereiken, er moet op een grotere schaal ingegrepen worden bij de huidige end of pipe (WC-Riool - AWZI) benadering, wegpompen naar zee van gebiedseigen (regen)water. Welke partners (in eigen stroomgebied of aanliggende stroomgebieden) en hun inspanning heeft u nodig om dit doel in 2027 wel te kunnen halen?

Antwoord

Wij verwachten dat we de ecologische doelen in 2027 wel degelijk gaan behalen. Voor een toelichting hierop verwijzen we naar de Kernboodschap van Rijn-West over de Ex-ante evaluatie waterkwaliteit. Deze is met u gedeeld via de wekelijkse envelop op 9 december jl (en wordt geplaatst op d lijst van ingekomen stukken bij de CHI-vergadering van 16 februari 2022).

In het maatregelenpakket is per maatregel vermeld van welke partij inzet nodig is. De financiële inspanning van HHNK is reeds opgenomen in de begroting en het meerjarenplan. De provincie besluit begin 2022 over zijn eigen maatregelen bij het Regionaal Waterprogramma. In maart 2022 besluit het Rijk vervolgens over de landelijke maatregelen in het Stroomgebiedbeheerplan. De financiële inspanning door andere partners/derden hebben we niet in kaart gebracht. Het gaat daarbij vooral om de landbouw, natuurbeheerders, recreatieschappen en gemeenten.

Vraag 3.

Stel dat in het stroomgebied van de Rijn over gegaan wordt op het niet langer lozen van (stedelijk) afvalwater op het riool. De WC gaat in de ban en er mag bij wet geen afval van welke aard dan ook met water van drinkwater kwaliteit in contact worden gebracht en vrij komen bij ongeacht welke woning of inrichting. Is er dan een kans dat het oppervlaktewater in ons stroomgebied aan de KRW richtlijn zal voldoen?

Antwoord

Stoppen van deze lozingen is geen realistisch toekomstbeeld in de periode tot 2027, omdat dit heel kostbaar is en de technieken die hiervoor nodig is niet zo snel kunnen worden geïmplementeerd. Desalniettemin, onze verwachting is dat de waterkwaliteit ook zonder de lozing van effluent van rwzi's niet of nauwelijks verandert. Andere bronnen, zoals de achtergrondbelasting van stikstof en fosfor, zijn in veel gebieden bepalend voor de waterkwaliteit.

Vraag 4.

Zoet oppervlaktewater wordt schaars er komt minder gelijkmatig vanuit smelt en regenwater aanvoer. Bovenstrooms zal men het water ook harder nodig hebben en proberen vast te houden en gebruiken. We zien altijd het IJsselmeer als ons grootste goed, maar qua waterkwaliteit voldoet deze

ook niet ecologisch gezien. Gebiedseigen water blijkt de enige wijze te zijn om ecologische gezond water te bereiken. Nu pompen we bij wateroverlast het overtollige water zo snel mogelijk weg, terwijl juist dat water in potentie aan de hoogste standaard voldoet. Zouden we niet juist dat water in de diepe ondergrond moeten pompen en onze sloten, meren en vaarten beschikbaar moeten houden als regen opvingen die vervolgens overal lokaal wordt opgeslagen voor als er een drogere periode is aangebroken? En daarmee water inlaat uit het IJsselmeer voorkomen of tenminste sterk kunnen doen afnemen en afhankelijk van zijn? En niet in het laatst voldoende water in ons eigen gebied in de bodem te hebben, die de verzilting vanuit de bodem tegen gaat. Welke potentie heeft deze opslagwijze en hoe kan hier de samenwerking met de grootste gebruikers ervan worden ingezet om dat grootschalig aan te pakken?

Antwoord

Wij zien inderdaad kansen voor voorraadvorming van zoet water in de ondergrond. Via projecten als Zoete Toekomst en Spaarwater doen we in pilotvorm onderzoek hiernaar. Daarbij wordt naast de praktische toepasbaarheid ook gekeken naar financiële haalbaarheid en eventuele ongewenste neveneffecten. Afhankelijk van deze resultaten kunnen we bepalen of en zo ja hoe dit verder kan worden uitgerold in ons gebied. Wateropslag in de ondergrond kan niet overal. Mogelijkheden zijn er vooral in gebieden met een zandige ondergrond, waarbij aan de onder- en bovenzijde van de wateropslag een afsluitende laag beschikbaar is. Eind november is dit toegelicht in de themasessie over het effect watertekort.

Vraag 5.

IJsselmeer is qua inhoud maar een tiende van de waterinhoud van het water in de bodem van het Veluwe massief. Daar echter wordt door verkeerd bos/heide landschapsbeheer juist te veel water door naaldbomen (exoten) onttrokken/verdampt. De daar aanwezige waterlopen liggen er daardoor droog bij en verdienen het net als de duinranden laten zien als gezondwater uit de bodem van nature te gaan stromen en daarmee het Veluwe Randmeer te gaan verbeteren en mogelijk het Markermeer op termijn. Waarom zouden wij landelijk niet veel meer inzet moeten plegen op de hoog gelegen gronden in midden en oosten van het land en gelijk als het Hoogwater beschermingsplan een water bergingsplan maken met solidariteitsbijdragen waarbij we actief water uit de IJssel vóórzuiveren en in de diepe bodem hogerop gelegen opslaan, waarbij de uitloop weer kwalitatief gezond water geeft voor alle lager gelegen waterlichamen en systemen?

Antwoord

Dit is een landelijk vraagstuk, wat reeds aandacht krijgt vanuit het Deltaprogramma Zoetwater. Grondwaterbeheer is nadrukkelijk op de agenda van het Deltaplan gekomen als gevolg van de droogte en dalende grondwaterstand van de afgelopen jaren. Binnen dit deltaplan werken waterschappen intensief samen met Rijk, provincies en belangenbehartigers. Het Deltafonds is een voorbeeld van een solidariteitsbijdrage.

Vraag 6.

Waar is de integrale rol van Rijkswaterstaat in onze waterplannen in dit licht van bovenstaande vragen?

Antwoord

Zie het antwoord op vraag 5, we werken intensief samen met Rijkswaterstaat in het kader van het Deltaprogramma Zoetwater. Zaken die relevant zijn voor ons gebied hebben we opgenomen in ons waterplan.

Datum
18-01-2022

Vraag 7.

Waarom blijven alle waterschappen de oplossing zoeken in hun eigen gebied terwijl we dit daar niet kunnen oplossen? Wat staat ons in de weg in Waterschapsland?

Antwoord

Waterschappen werken intensief samen, zie het antwoord op vraag 5.

Vraag 8.

Welke slag zou gemaakt moeten worden naast de opgenomen maatregelen als ze no-regret van aard zijn om dit te door breken?

Antwoord

Er ligt een belangrijke rol voor de ruimtelijke ordening. Ambities zouden beter moeten aansluiten op de fysieke eigenschappen en mogelijkheden van een gebied.

Vraag 9.

Bij Maatregelen ontbreken de mogelijkheden van andere wijze van het handhaven en andere bestuursrechtelijke instrumenten als bestuursdwang. Met het effectiever inzetten van de het team Handhaving (mandaten die verder gaan dan nu) en betere samenwerking met Omgevingsdiensten in het werkgebied kunnen lozingen en emissies sterk worden beperkt en veel schade worden voorkomen (zie recente emissie van Cacao fabriek die 59 ton Ammoniak /jaar nabij N2000 gebieden, goed voor emissie gelijk aan 50 middelgrote melkveebedrijven zonder emissie maatregelen en de berichtgeving over de huidige cultuur rond Handhaving in NL onderzocht door Investico (Groene 18 nov.)?)

Antwoord

Wij zijn het met u eens dat vergunningverlening, toezicht en handhaving belangrijke instrumenten zijn in de aanpak van emissies naar oppervlaktewater. Al enkele jaren zijn wij lid van de Werkgroep Borging Kwaliteitscriteria VTH Waterbeheer. Rijk, provincies en waterschappen werken hierin samen aan verbeteren van vergunningverlening, toezicht en handhaving op alle niveau's, als onderdeel van de landelijke Delta-aanpak Waterkwaliteit (versnellingsprogramma waterkwaliteit uit 2018). De gemeenten en daarmee ook de omgevingsdiensten zijn minder goed op dit landelijke traject aangehaakt. Als verantwoordelijke partij voor emissies naar bodem, lucht en (sinds 2009) voor indirecte lozingen via het riool zijn zij voor ons wel een belangrijke partner. Het toezicht op indirecte lozingen (via het rioolstelsel) is verminderd nadat deze taak overging naar gemeenten in 2009. We werken momenteel samen met Rijkswaterstaat, Provincie en Omgevingsdiensten aan verbetering van dit toezicht. Portefeuillehouder Leijen heeft een mededeling gedaan hierover in de CHI-vergadering van 15 december jl. en zal hierover een persbericht delen via de wekelijkse envelop op 23 december. Het stuk wordt vervolgens geplaatst op de lijst van ingekomen stukken bij de CHI-vergadering van 16 februari 2022). Met deze samenwerking op het gebied van indirecte lozingen zijn we er echter nog niet. Ook op het gebied van agrarische emissies willen we intensiever samenwerken. We merken echter dat hiervoor de kennis en capaciteit bij Omgevingsdiensten nog niet op het gewenste niveau is. Gemeenten, die opdrachtgever zijn voor Omgevingsdiensten, hebben dit onderdeel niet hoog op de prioriteitenlijst staan. We blijven hier daarom aandacht voor vragen.